

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsacega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. februarja 1908.

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Važen prispevek k vprašanju davčne prostosti raiffeisenskih posojilnic. Mlekarskim zadrugam ni treba prijaviti obrta v smislu predpisov obrtnega reda. Konsumna društva in prodaja vina in žganih pijač. Novi vinski zakon. Povratak izseljenika iz Amerike. Mlekarstvo in perutninarstvo. Gospodarske drobtine. Vprašanja in odgovori. Zadružni pregled. Občni zbori. Inserati.

Glede valutiranja na tekoči račun doposlanih svot nam prihajajo v zadnjem času razna vprašanja. Da ne odgovorimo vsakemu posebej, naznanjamo tem potom, da zaobrestujemo vloge z dnem, ko dobimo obvestilo od c. kr. poštne hranilnice. Mnogokrat pa posamezni poštni uradi ne pošiljajo naprej vplačanih čekov, zato se navedeno obvestilo včasih zavleče.

Važen prispevek k vprašanju davčne prostosti raiffeisenskih posojilnic.

Znano je, da skuša davčna uprava na vse moč načine, da bi pritegnila raiffeisenske posojilnice k davčni obveznosti. To se vrši pri nas in drugod. Toda tako lepega in obenem važnega prispevka k temu vprašanju še nismo nikjer zasledili, kakor ravno na Kranjskem.

Gre se za sledeči slučaj. Hranilnica in posojilnica na Vrhniki je nakupila neko zemljišče, da na njem zgradi poslopje, katerega je potrebovala za svoje poslovanje. Zemljišče je morala nakupiti v celotnem komadu, ki pa je bil večji, nego ga je posojilnica sama potrebovala. Zato je odprodala nekoliko zemljišča raznim ljudem in slučajno pri tem imela tudi nekoliko dobička. Davčni urad se je takoj postavil na stališče, da je posojilnica prodala zemljišče s spekulativnim namenom in s tem presegla delokrog, določen v pravilih. Posojilnici se je vsled tega predpisala ogromna pridobnina z motivacijo, da je posojilnica izgubila davčno prostost radi tega, ker ni dejanski poslovala po pravilih. Hranilnica je seveda zoper plačilni nalog vložila priziv, ki pa je bil odklonjen s sledečim razsodilom c. kr. finančnega rav-

nateljstva v Ljubljani z dne 4. aprila 1907, št. 4989 ex 1907:

„Rešuje priziv z dne 25./11. 1906, ki ga je vložila sl. „Hranilnica in posojilnica na Vrhniki“ proti pridobninskemu plačilnemu nalogu c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani z dne 8./11. 1906 št. 4 se razsodi sledeče:

Ker je „Hranilnica in posojilnica na Vrhniki“ pridobninskemu davku podvržena od 1. januarja 1905, jo je obdavčiti v smislu § 98 odst. 3 zakona o osebnih davkih in člena 63 odst. 1 izvršilnega predpisa II. k temu zakonu od čistega donosa, ki se je dosegel v letu 1905!

Ta donos se izračuna, kakor sledi:

1.) Čisti dobiček glasom račun-skega zaključka za upravno leto 1906: 6312 K 87 v,

2.) K temu se prišteje:

a) darilo mlekarski zadrugi na Vrhniki (§ 94 lit. e) cit. zakona . . . 1200 K — v,

b) obresti rezervnega zaklada (§ 97 cit. zak.) 88 K 09 v,

c) v letu 1905 vplačane neposredne pristojbine in sicer:

Od vplačanih deležev 76 v,

Od izplačanih deležev 76 v,

ker ti izdatki ne zadevajo obratnih stroškov, marveč so spojeni s povečanjem in zmanjšanjem osnovne glavnice.

Skupaj . . . 7802 K 48 v.

Kot pridobninskemu davku nepodvržene se izločijo pristopnine v znesku 25 K — v,

Ostane obdavčljivih . . . 7577 K 48 v.

Od tega odpade, uporablja 10 odstotno davčno merilo na pridobnini znesek 757 K 75 v.

Ako se primerja s tem predpisano pridobnino 133 K 86 v, ostane razlika 623 K 89 v, ki jo je z dokladami vred še predpisati.

Zahtevi v prizivu, da se naj pripozna sl. „Hranilnici in posojilnici na Vrhniki“ kakor v prejšnjih letih davčno prostost v smislu § 84, odst. 1 lit. e) cit. zak. se ne more ugoditi, ker sicer zadruga pravila odgovarjajo zahtevam § 1 zakona z dne 1. junija 1889 drž. zak. št. 91, zadruga sama pa v letu 1905 dejanski ni poslovala po teh pravilih marveč je kupljena zemljišča s špekulativnim namenom razkosala in z dobičkom razprodala ter s tem obrtovanjem prekršila svoja pravila.

Slavna „Hranilnica in posojilnica na Vrhniki“ je namreč s kupno pogodbo z dne 11. aprila 1904 kupila od Jožeta Verbič-a na Vrhniki parcelo št. 2826 ad Nova-Vrhnika za ceno 6000 K (z vsemi postranskimi stroški vred se je izdalo 6115 K 10 v), jo v posest vzela 1. januarja 1905, jo razkosala ter večji del zemljišča še tekom tega leta (1905) prodala 17 kupcem.

Kakor je iz računskega zaključka za upravno leto 1905 razvidno se je prodal ta del zemljišča za 12.243 K 38 h in je imela sl. zadruga po odbitku stroškov parceliranja v znesku 1170 K 60 v. „dobiček od prodanega nepremičnega inventarja“ 6058 K 28 v. ter ji je še ostal neprodani del zemljišč v vrednosti 1936 K.

Ta dobičkanosna transakcija nikakor ne spada v redni delokrog, kakor je označen v pravilih z dne 22. julija 1900 in po katerem bi sl. zadrugi — ako bi se ga držala — pristojala ugodnost po § 84 odst. 1 lit. e) cit. zak.

Da se pa mora to določbo zakona tako tolmačiti, da ne zadostuje, če so urejena le pravila po § 1 zakona z dne 1. junija 1889, drž. zak. št. 91, ampak da se mora tudi poslovanje izvršiti dejansko po pravilih, sledi iz drugih določb § 84 odst. 1 (lit. b), d) in f) ter § 85 zak. o osebnih davkih in sploh iz jasnega namena zakonodajalca, ki hoče davčno prostost le takim društvom podeliti, katera omejujejo svoje poslovanje na zadrugne namene v smislu cit. zak., ne pa tudi društvom, ki se pečajo s pravcatimi kupčijami.

Pritožba, da se sl. zadrugo ni obvestilo o vzroku za predpis pridobninskega davka ni opravičena, ker je c. kr. okrajno glavarstvo v Ljubljani v pozivu z dne 31. avgusta 1906 št. 6662 sl. zadrugo opozorilo na te vzroke.

Sl. „Hranilnica in posojilnica na Vrhniki“ se je tedaj pričetkom leta 1905 vsled spekulativnega nakupa in prodaje zemljišč spremenila iz davka proste podjetbe v davek podvrženo podjetbo po drugem poglavju cit. zakona in jo je bilo obdačiti temeljem člena 63 odstavka 1 izvršilnega predpisa k cit. zak. v smislu § 92 odstavka 3 in 117 cit. zak.

Proti temu razsodilu po §§ 114 al. 1 in 282 al. 2 cit. zak. ni dopustna nadaljna pritožba upravnim potom.

O prizivu zoper pridobninski plačilni nalog za leto 1906 se bo pozneje razsodilo.“

Kakor razvidno iz sklepa tega razsodila zadruga ni imela več upravnim potom nobene poti za nadaljno pritožbo. Ni ji preostajalo drugega, nego vložiti pritožbo zoper c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani pri c. kr. upravnem sodišču na Dunaju. Razprava se je imela vršiti v kratkem. Toda še predno je prišlo do razprave je finančno ravnateljstvo umaknilo svoje razsodilo in ga nadomestilo s sledečim razsodilom z dne 29. novembra 1907 št. 22.942 ex 1907:

„Tuuradno razsodilo z dne 4. aprila 1907 št. 4989 o prizivu zoper odmero posebnega pridobninskega davka za leto 1905, zaradi katerega je vložila p. n. hranilnica in posojilnica pritožbo (z dne 8. junija 1907) pri c. kr. upravnem sodišču, se umakne in nadomesti s sledečim razsodilom:

Prizivu z dne 25. novembra 1906 proti pridobninskemu plačilnemu nalogu c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani z dne 8. novembra 1906 št. 4 se ugodi s tem, da se ta plačilni nalog razveljavi, ker je p. n. zadruga v smislu § 84 odst. 1 lit. e) zak. o oseb. davkih pridobnine prosta.

Tedaj je odpisati s tem plačilnim nalogom predpisano davčno svoto 133 K 86 v. vsled t. u. razsodila z dne 4. aprila 1907 št. 4989 naknadno predpisano davčno svoto 623 K 89 v., skupaj 757 K 75 v. z dokladami vred.

O tem se ob enem obvešča c. kr. okrajno glavarstvo v Ljubljani, da radi odpisa davka in doklad potrebno ukrene, in c. kr. upravno sodišče v Dunaju.“

Vsled nadomestila prvotnega razsodila finančnega ravnateljstva z drugim je tožba postala brezpredmetna in je zadruga pustila, da se nadaljna razprava prekine.

Slučaj pa, katerega smo opisali, je obenem važen doprinos k vprašanju davčne prostosti raiffeisenskih posojilnic in k zgodovini našega borbepolnega zadrugnega razvoja.

Mlekarskim zadrugam ni treba prijaviti obrta v smislu predpisov obrtnega reda.

O tem predmetu smo napisali notico že v minulem letniku „Narodnega Gospodarja“. Takrat je neko glavarstvo na Notranjskem od jedne mlekarske zadruge — naše članice zahtevalo, da mora prijaviti nemudoma v izogib globe svojo obrt z mlekom in mlečnimi izdelki. Pisali smo tedaj, da ni treba take prijave in omenili enak slučaj na Nižjeavstrijskem, kjer se je neka mlekarska zadruga zoperstavila temu nalogu in se pritožila na namestništvo, ki je sklep okrajnega glavarstva ustavilo. Enak slučaj se je sedaj ponovil na Češkem. Jedno okrajno glavarstvo je predpisalo načelniku neke mlekarske zadruge temeljem § 11. obrtnega reda 10 K globe odnosno 24 ur zapora, ker je opustil omenjeno prijavo obrti. Zadruga se je pritožila na namestništvo, ki je pa potrdilo v celem obsegu sklep okrajnega glavarstva. Nato se je zveza nemških kmetijskih zadrug na Češkem obrnila do trgovinskega ministrstva, ki je sklep namestništva razveljavilo.

V dotičnem odloku trgovinskega ministrstva z dne 30. julija 1907, štev. 54.223/1905, se kot uzrok ukrepa ministrstva navaja sledeče: „Ta ukrep temelji na uvaževanju, da je predmet dotičnega podjetja edino le dobičkonosno vnovčevanje izdelkov (neposnetega mleka), dobavljenih edinole od članov zadruge, kar pa ne tvori drugega nego skupno delovanje enakovrstnih poedinih gospodarstev, kakor to predvideva zakon z dne 4. aprila 1873, d. z. štev. 70, vsled tega tudi ni podana dejanska okolnost posebnega obrtnega obrata, ki bi spadal pod obrtni red, dokler omejuje zadruga svoje delovanje le na prodajanje gospodarskih izdelkov svojih članov.“

Sedaj, ko se je trgovinsko ministrstvo samo postavilo na isto stališče, upamo, da bodo naše mlekarske zadruge imele mir v tem oziru od strani posameznih okrajnih glavarstev.

Konsumna društva in prodaja vina in žganih pijač.

Voditelji konsumnih društev mnogokrat niso na jasnem glede zakonitih predpisov, ki veljajo z ozirom na prodajo vina in žganih pijač pri konsumnih društvih. To povzroča mnogokrat razna nesporazumljenja, sitnosti s pristojnimi obrtnimi oblastmi in pogostoma tudi občutne globe in kazni. Da se to nekoliko pojasni, namenili smo se napisati sledeči sestavek.

Predvsem moramo razločevati med konsumnimi društvi, ki prodajajo svoje blago samo udom zadruge, in takimi, ki prodajajo tudi neudom. Konsumna društva, ki že po pravilih omejujejo svoje delovanje samo na svoje ude in se tega tudi dejansko drže, ne izvršujejo v resnici obratovanje, spadajoče pod predpise obrtnega reda. Takim društvom ni treba prijaviti

pričetka obrti predstoječi obrtni oblasti, kakor to predpisuje § 11. obrtnega reda (zakon z dne 15. marca 1883, d. z. št. 39).

Konsumne zadruge pa, ki poslujejo — kar se tiče prodaje blaga — tudi z neudi, so dolžne prijaviti obrt, in sicer prosto obrt prodaje blaga specerijske in manufakturne vrste, vina in žganja v zaprtih steklenicah in rudeče živinske soli. Predpogoj za tako prijavo pa je, da sme vse to — in sicer tudi z neudi — izvrševati zadruga na temelju tozadevnega določila pravil. V prijavi se mora navesti ime, bivališče, pristojnost in neomadeževanost izbranega poslovođje. Obrtna oblast (c. k. okrajno glavarstvo), ki ima pomislek zoper naznačenega poslovođjo, prijave ne vzame na znanje in zahteva odstranitev zadržka.

Politična kot obrtna oblast ima pravico nadzorovati konsumna društva, ki po svojih pravilih ne smejo prodajati neudom zadruge. Ako prekršijo pravila in prodajajo nečlanom, ima oblast pravico prepovedati jim tako delovanje in jih kaznovati, če navzlic prepovedi, še nadalje poslujejo z nečlani (odloki trgov. min. z dne 5. nov. 1888, št. 7320 in 25. febr. 1896, št. 72.680 ex 1895).

Toliko konsumna društva, ki se omejujejo samo na prodajo članom (in zato ne potrebujejo prijave nastopa obrti), kolikor ona, ki prodajajo tudi nečlanom (zato pa morajo obrt prijaviti), smejo izvrševati v smislu § 92 zakona z dne 9. aprila 1873, d. z. št. 70, tudi take podjetbe, za katere potrebujejo državnega dovoljenja (koncesije).

Opomniti pa je treba, da primerno prikrojena pravila konsumnega društva dajejo pač pravico zaprositi določene koncesije, da je pa odvisno od oblasti, ali koncesijo podeli ali ne (razsodba upravnega sodišča z dne 4. novembra 1892, št. 6853). Napačno je tedaj mnenje, da ima zadruga pravico izvrševati koncesionirane obrti že vsled tega, ker je trgovinsko sodišče vpisalo zadrugo v združni register. Trgovinsko sodišče ima le dognati, ali ustrezajo pravila združnemu zakonu, za drugo se ne briga. Koncesija se mora posebe zaprositi, ko je zadruga že ustanovljena.

Kedaj je prodaja vina odvisna od posebne koncesije, kedaj ne? To je odvisno od nadaljnega vprašanja: ali pijejo člani vino v prostorih zadruge, ali ne? V prvem slučaju ima prodaja vina značaj gostilniške obrti, zato spada pod predpise obrtnega reda, ki za tako poslovanje zahteva dosego posebne koncesije. V drugem slučaju pa, ko člani v prostorih zadruge vino le kupijo, a ga tam ne spijó, nedostaja značaja gostilniške obrti. Iz tega izhaja, da za tak način prodaje ni potrebna posebna koncesija. Prodajati pa se mora vino v zapečatenih steklenicah in se ne sme piti v prostorih zadruge.

V odprtih steklenicah se sme le tedaj prodajati, ako se v to svrhu prej dobi dovoljenje od finančne oblasti na temelju nekolekovane prošnje.

Če pa hoče zadruga vino v svojih prostorih točiti, mora prositi za koncesijo. V prošnji za podelitev koncesije je treba navesti 1. obratne prostore, 2. ime, priimek in razmere osebe, ki bo preskrbovala točenje vina. Sposobnost iste je treba dokazati.

Zadruge morajo plačati užitnino (dac) v smislu zakona z dne 25. maja 1829. Užitnino na vino se plača: a) po tarifu, predpisanem v zakonu, b) po dogovoru in c) po zakupu. Zadruge morejo biti člani zakupnega društva in tudi zakupnice daca.

Prodaja žganih pijač (žganja) pa je vsekakor odvisna od podelitve koncesije. Prošnja za koncesijo se mora kolekovati s 3 K, doda se nekolekovan prepis prošnje in en čist kolek za 2 K za slučajni koncesijski dekret. Zadruge zaprosijo v smislu zakona z dne 23. junija 1881, d. z. št. 61, bodisi za koncesijo za točenje, za prodajo žganih pijač na drobno ali pa za oboje skupaj. V prvem slučaju se sme žganje prodati udom, ki ga lahko spijó v prostorih zadruge. Žganje se prodaja v odprtih posodah v poljubni množini. V drugem slučaju se sme prodajati v odprtih steklenicah, ne manj nego $\frac{1}{8}$ litra, ne sme se pa izpiti v obratnih prostorih zadruge.

Za točenje žganih pijač se plača davek, i. s. za vsako polletje posebej. Za točenje žganih pijač znaša davek 10 K v krajih s 500 prebivalci, 20 K s 500 do 2000 prebivalcev, 40 K z 2000 do 10.000 prebivalcev. Večji kraji v naših razmerah ne pridejo v poštev. Samo za prodajo žganja se pa plača le $\frac{2}{5}$ tega davka.

Finančni oblasti je treba vsaj 14 dni prej, predno se začne s prodajo žganja, to naznaniti, neoziraje se na to, ali bo obrtna oblast dovolila posebej zaproseno koncesijo ali ne.

K sklepu opozarjamo, da zadruge, ki bi poslovale tudi z nečlani, izgubijo davčno olajšavo v smislu § 85. zakona o osebnih davkih z dne 25. oktobra 1896, d. z. št. 220, po katerem so proste pridobninskega davka v slučaju, da letni dobiček, ki se izračuna po določbah tega zakona, ne presega svote 600 K.

S. P.

Nov vinski zakon.

Dne 12. aprila 1907 je sprejela poslanska zbornica nov vinski zakon, ki je bil dne 30. septembra od cesarja potrjen in je stopil že dne 30. novembra 1907 v veljavo.

Ta zakon (postava) je namenjen v prvi vrsti v korist vinogradnikom, ker se ima ž njim popolnoma

odpraviti prodaja umetnih ali ponarejenih vin. Postava predpisuje pa tudi celo precej natanko, kako sme z vinom ravnati in kaj se sme ž njim delati, ne da bi se mu oporekala pristnost in ne da bi dotičnika zadela kazen. Že iz tega vzroka mora tudi vsak vinogradnik in tudi vsak gostilničar postavo dobro poznati. Ker je pa besedilo postave zlasti v slovenskem jeziku vsled slabe prestave težko razumljivo, namenil se je podpisani, da to postavo cenjenim čitateljem bolj priprosto tolmači in navede vse, kar jim je treba vedeti in znati. — Nov vinski zakon se naslanja na postavo o živilih.

Vsled tega ostanejo določila zakona o živilih, poleg onega vinskega zakona, v veljavi tudi za vino. — Nov vinski zakon varuje pred vsem naravno vino, vinski mošt in vinsko drozgo.

V smislu zakona je: vinska drozga, sveže zmečkano (zmleto) grozdje. Sok iz svežega grozdja je vinski mošt, in pijača, ki je nastala vsled kipenja vinskega mošta ali pa vinske drozge je vino. Po določilu vinskega zakona ne spadajo vina iz raznega sadja, sladu in medu, pa tudi ne lekarniško pripravljene pijače, ki jih vrhovna zdravstvena oblast prizna za zdravilna vina. Te se smejo tudi nadalje izdelovati in pod pravim imenom prodajati.

Pač pa veljajo določila tega zakona za sladka peneča in dišeča vina, čeprav so za njih pripravo dovoljene nekatere izjeme. Za ponarejanje vina ter mošta se po novem vinskem zakonu ne smatra in kaznjiva niso naslednja dejanja:

a) Vsa opravila umnega kletarstva, ki imajo namen napraviti mošt ali vino bolj čisto ali bolj trpežno, čeprav se pridene mala množina zdravju neškodnih tvarin in ne nad 10 odstotkov špirta (1 l špirta na 100 l vina.) Tu se misli na čiščenje vina z mehanično (vsled svoje teže) delujočimi čistili, dalje na pretakanje, filtriranje, žvepljanje, prekipevanje, posveženje z ogljikovo kislino in odbarvanje vina z lesnim ali kostnim ogljem.

b) Mešanje vina z vinom ali vinskim moštom (cepljenje, zalivanje itd.)

c) Umanjšanje kisline s pomočjo čistega (oborjenega ogljikovokislega) apna, ki je tudi znano pod imenom mramorjevega praška ali plavljene krede.)

d) Zdravljenje obolelega vina z največ 1 gram vinske kisline ali z največ 5 gramov natrijevega bisulfita na 1 hl vina.

e) Barvanje vina s pomočjo tropin črnega grozdja ali pa s karamelom (praženim sladkorjem).

Dalje je po novi vinski postavi dovoljeno v gotovih slučajih dodati tudi vinu ali moštu sladkor, in sicer le čisti pesni ali trstni sladkor, zlasti kadar se gre za zboljšanje kakega nizkega (slabega) mošta ali vina n. pr. ob slabih letinah, ali pa če je vsled kake ujme (toče, slane, peronospor) ostalo grozdje

kislo. V takem slučaju je treba prositi politično oblast prve stopnje (okrajno glavarstvo) za dovoljenje. V prošnji, katere ni treba kolekovati, se mora povedati: 1. zakaj se misli vinu ali moštu sladkor dodati, 2. kakšen sladkor se namerava primešati, 3. koliko vina ali mošta se namerava osladiti in 4. kdaj se to namerava izvršiti.

Če je v kakem okolišu vsled kakšne ujme sploh treba mošt sladiti, potem ni treba, da bi vsak posameznik prosil za dovoljenje, ampak dovoljenje lahko izprosi za vse vinogradnike županstvo, ali kako strokovno (kmetijsko društvo). Ako le posameznika zadene taka nesreča (ujma), prosi seveda sam, ampak resničnost tega mora županstvo v prošnji potrditi. Na podlagi takih prošenj izda potem okrajno glavarstvo ali pa — če se gre za več okrajev — deželna vlada dovoljenje, da se sme mošt v tem okolišu v času od začetka trgatve do konca meseca novembra sladiti. Najpozneje 15. decembra istega leta mora pa vsak vinogradnik občinskemu uradu naznaniti, koliko mošta je osladil. To naznanilo (zaznamek) pošlje županstvo okrajnemu glavarstvu in okrajno glavarstvo kletarskemu nadzorniku.

Kdor brez dovoljenja politične oblasti dodene vinu ali moštu sladkor, ali pa kdor tako vino ali mošt prodaja, vedoč, da je bil sladkor brez dovoljenja primešan, tega mora politična oblast prve stopnje kaznovati z denarno globo do 1000 kron in z zaporom do enega meseca.

Vendarle se tudi tak mošt ali vino, kateremu je bil z dovoljenjem politične oblasti dodan sladkor, ne sme prodajati pod imenom pristno, naravno, izvirno vino ali mošt in sploh ne pod kakim označenjem, po katerem mora kupec soditi, da ni bilo nič primešano. — Tako ravnanje bi se v smislu §§ 11 in 12 zakona o živilih smatralo kot goljufivo označenje, ki se kaznuje z zaporom od 3 dni do 3 mesecev in še lahko z denarno globo od 10 — 1000 kron.

Po novem vinskem zakonu je prepovedano in je smatrati za ponarejanje vina v smislu §§ 11 in 12 zakona o živilih, ako kdo z vinom drugače ravna ali mu kaj drugega primeša, kar ni postavno dovoljeno. Zlasti je pa postavno prepovedano, vinu ali moštu dodati drugačen, kakor čist pesni ali trstni sladkor, ali pa primešati sledečih snovi: sušenega sadja (rozin), fig, rožičev, rastlin in rastlinskih delov, ki vsebujejo sladkor, ali izvlečkov iz njih, umetnih sladkih snovi, kakor saharina, dulcina itd., glicerina, škrobnega sladkorja, nečistega špirta, tamarind in izdelkov vsake vrste iz tamarind, sadnega vina ali sadnega mošta, gume in snovij, ki povečajo ekstrakt, dišečih snovi, esenc, ostankov od izdelovanja konjaka, barvil, kislín, kislih snovi, raztopnega galuna, soli, barijevih, stroncijevih in magnezijevih spojin, mavca,

borove kisline, boraksa, salicilne kisline, formaldehida, raztopnih spojin fluorja in sploh zmesi, ki vsebujejo katero teh snovi.

Dalje je prepovedano izdelovati na prodaj, v prodaj ponujati ali celo prodajati:

1. vinu podobne ali z vinom mešane pijače (razen vin iz sadja, slada, medu in zdravilnih vin, ki so iz postave izvzeta), to so:

a) petijot (tropinšnica), t. j. pijača, ki se naredi z izluženjem bodisi že pokipelih ali pa še ne pokipelih tropin s kakim dodatkom ali brez dodatka (navadno z oslajeno vodo);

b) stanjšano (razmnoženo) vino t. j. pijača, narejena iz mošta ali vina, ki se mu je dodala voda bodisi brez dodatka ali pa z dodatkom (navadno sladkorjem);

c) drožno vino, to je iz droži na sličen način narejena pijača, kakor se dela petijot iz tropin;

d) zmesi vina s pijačami, ki imajo v sebi vino, ali pa s sadnim moštom, jagodnim vinom, z medico, sladnim vinom ali s kakimi drugimi, vinu podobnimi pijačami;

e) zmesi, ki so po svoji sestavi namenjene za napravo kake vinu podobne pijače, torej raznih esenc, praškov za izdelovanje domače pijače itd.!

Kdor ravna proti tej prepovedi, ta zakrivi prestop, ki se kaznuje po § 10 zakona o živilih z zaporom od 3 dni do 3 mesecev in — denarno kaznijo od 10 do 1000 kron) ter §§ 20 do 23 istega zakona (blago se — na stroške kaznovanega — zapleni in uniči itd.).

Petijot (tropinšnica), to je pijača, ki se naredi iz tropin s pomočjo vode in (ali brez) sladkorja je dovoljeno delati le za domačo porabo, torej za družino, posle, uslužbenca. Vendarle je pa dolžnost vsacega, ki petijot napravi, naznaniti to do 31. januarja vsacega leta pristojnemu županstvu in povedati množino izdelanega petijota in število oseb, za katere je bil izdelan, pri čemur se je ozirati na morebitno spremembo v teku leta. Županstva morajo dotične znamenke poslati do 15. febr. vsacega leta pristojnemu okrajnemu glavarstvu in ta pošlje prepis istih kletarskemu nadzorniku.

Posoda, v katerih se petijot izdeljuje ali v kateri je spravljen, mora biti na spodnji strani označena z razločnim, neizbrisljivim, ležečim križem (X) in s primernim napisom, pod katerim je taka pijača v kraju znana.

Po § 10 nove postave mora vsakdo, ki ima vinsko klet, hram ali druge prostore, kjer vino za prodajo izdeluje, kjer z vinom ravna, ali pa kjer se vino v prodaj ponuja ali prodaja na vidnem mestu, tako, da ga lahko vsak bere, nabiti razločno tiskan ponatis § 2 do 12 te postave, in sicer v jeziku, ki je v deželi navaden. Ta ponatis (tablo) je treba v dobrem stanju držati.

Iz tega je razvideti, da mora vsak vinogradnik, ki vino prodaja, v vsakem hramu ali kleti, kjer se vino za prodajo prideluje (grozdje masti, preša mošt, kipi), ali kjer vino leži, eno tako tablo imeti. Gostilničar mora pa imeti eno tako v kleti in eno v gostilniški sobi.

Kdor ne upošteva določila glede tabel ali pa glede priglasenja in označenja petijota, tega okrajno glavarstvo kaznuje z globo do 200 K, ali pa z zaporom do 14 dni.

To so najvažnejša določila novega vinskega zakona in tozadevnih ministrskih naredb glede navadnih (namiznih in buteljskih) vin. Dasi ima to za naše kraje manj pomena, hočem omeniti še to, kaj določa postava glede sladkih, penečih in dišečih vin.

Sladka (desertna) vina so n. pr. vipavski pikolit, tokajec, šeri, malaga itd., ki so po večini izdelana iz napol suhega (ovelega) grozdja. Peneče vino imenujemo pri nas navadno — šampanjec. Dišeča vina so pa taka, katerim se dodene kakih dišečih ali zdravilnih rož. Tako vino je na primer pri nas znani pelinovec.

O teh vinih pravi postava:

1. Da se sme ž njimi ravno tako ravnati kakor z drugimi vini.

2. Sladkim vinom se lahko, ne da bi bilo treba za dovoljenje prositi, dodene čistega navadnega sladkorja, ali pa rozin, ali pa sladkorja in alkohola (čistega špirita, konjaka itd.) da končni izdelek nima več kot 22,5 % alkohola.

3. Dišečim vinom se poleg tega lahko dodene onih primesij, ki jih je treba, da se doseže nameravani okus.

4. Penečim vinom se lahko dodenejo tudi one primesi, ki jih je treba, da se doseže primerna kislota in dišava, čeprav so te snovi za navadna vina po tej postavi prepovedane.

Prepovedano pa je prodajati taka sladka vina pod imenom pristna, naravna ali izvirna vina, pri katerih izdelovanju se je porabilo več kakor 1 % špirita, ali pa, če se je rabilo v to svrhu suho grozdje (cibebe, rozine). Ravnotako se ne sme prodajati dišeče ali začinjeno vino pod kakim imenom, ki ga ne da kot takega spoznati.

Kdor pa hoče sladka, peneča ali dišeča vina za prodajo izdelovati, mora to naznaniti politični oblasti prve stopnje (okrajnemu glavarstvu oz. magistratu) in označiti one prostore, kjer vino izdeluje, spravlja ali pa prodaja.

V svrhu nadziranja in izvrševanja nove vinske postave bodo imenovani posebni zapriseženi, strokovno izobraženi kletarski (kletni) nadzorniki, ki bodo imeli dolžnost tuintam uradno pregledovati kleti in shrambe vinogradnikov, gostilničarjev in vinskih trgovcev, in njih kupčijske, oziroma gostilniške prostore ne samo

po dnevu, ampak — če je treba — zlasti pa, če se sumi, da se tam dela, tudi po noči.

Kletarski nadzorniki so s svojo uradno prisego zavezani, vse to, kar jim je lastnik kleti proglasil za tajno, v tajnosti obdržati, le morebitne nepostavnosti morajo takoj naznaniti jim predpostavljeni oblasti.

B. Skalicky,

c. kr. vinarški nadzornik v Rudolfovem,
v „Občinski Upravi“.

Povratak izseljenika iz Amerike.

U koliko čitamo u novinama, a u koliko i sami dnevice vidimo, vraćaju se u poslednje vrijeme naši izseljenci u velikom broju iz Amerike. Za razlog navadjaju novčanu krizu i predstojeće nove izbore za predsjednika u Sjedinjenim državama, koga se ima izabrati budućeg proljeća. Radi toga mnoge fabrike i rudokopi odpuštaju u velikom broju svoje radnike, te se parobrodi vraćaju u Evropu prekreći narodom. Kazivali su nam nekoji naši, koji su se ovih dana kući povratili, da je u New-Yorku toliko naroda, koji čeka na odlazak, da se mora zahvaliti Bogu, ako koga red dopade da se ukrca na parobrod i poslje petnaest dana, akoprem odlaze parobrodi svaki dan i uvijek prekreći. Siromašni narod da putuje kao blago, natrpan jedan na drugom, te da o čistoći nema ni govora. Sve bi htelo kući i to čim prije kući, pri čemu najbolje poslove prave parobrodi, jer sve što više naroda pelju, to oni više dobivaju, ne mareć kako će pak taj narod biti poslužen. Nek se pomisli, da neki parobrodi pelju do 4000 ljudi, pak ako bi se i htelo, tu ne može biti svima pravo.

A nema ni izgleda, da će se to slabo stanje u Americi doskora poboljšati, tako kažu sami doseljenici — barem ni do izbora novog predsjednika, ako to još i dalje ne potraje. Pred nekoliko godina, da je ovakva kriza trajala neke tri godine, pak se ljudi boje, da se to opet ne ponovi. Ljude i to najviše straši, da se gotovim novcem nigdje ništa ne isplaćuje, već čekovima, a onaj koji imade štogod novaca uloženo u kojoj banci, da ih ne može sada dignuti, već da mu reku neka čeka nekoliko mjeseci. Svaki stoga, koji ostane bez radnje, gleda da se čim skorije kući vrati. A takvih, kako spomenusmo, ima dosta i od naših strana, buduće da su oni najviše radnici na fabrikama.

A najbolje će učiniti svaki onaj, koji ostane bez radnje, da odmah kući dodje, da za slučaj ako ima koji novčić prištedjen, da ga sada čekajuć radnju ne potroši, a onaj koji novaca nema, da u tudjem svijetu ne skapava od gladi.

U članku „Emigracija“ već smo istaknuli, kako se ni najmanje ne veselimo tom velikom izseljivanju

našega naroda u Ameriku, uza sve to, da smo se novčano nešto podignuli pomoću Amerike. Glavni je bio uzrok, što time kod kuće (mislimo Dalmaciju i Istru) ostajemo bez potrebitih radnih sila, a ove zemlje, ako su i siromašne, još nisu prenapučene narodom, da nebi mogle uz racionalnije gospodarjenje sve svoje ljude kod kuće hraniti. Naveli smo i razloge radi kojih se naš narod u velike u Ameriku seli, te smo na koncu pozvali vladu, da ona može najbolje to izseljivanje zaprečiti, al ne možda prisilnim sredstvima, već gospodarskim podignućem ovih zemalja.

I eto sad na jednom, čemu se nismo ni iz daleka nadali, ti nam se izseljenici u većem broju kući vraćaju, što nam je s jedne strane žao, s druge drago. Žao za one, koji su u Americi uzaludno vrijeme izgubili, a ništa ne prikoristili, nego se još možda za putovanje i zadužili; a drago za one, koji su u Americi nešto zaradili, te se oslobodili duga i još koji novčić na stran metnuli. Općenito bi nam pak drago bilo, da sada jedni toli drugi već stalno ostanu kod kuće, i da se više u Ameriku ne vraćaju. Ali žalibože većinu doseljenika čuješ govoriti, da čim prestanu ovi zli odnošaji, da će oni opet natrag u Ameriku.

Sami priznaju, da se u Americi konjski radi i da ako bi i kod kuće enako čvrsto radili, da bi imali polu Ameriku, a sve ne koristi — nesretno zlato, koje odmah u ruke teče, svih zamamljuje.

Dužnost bi stoga svakog pravog rodoljuba bila, da upotrebi sav svoj upliv na to, da narod odvraća od možebitnog povratka u Ameriku, čemu je osobito sada zgodno vrijeme, predajući mu sve zle posljedice. Vlada je pak u prvom redu pozvata, da se pobrine za one, koji niti su šta u Americi spravili, niti nemaju ništa kod kuće. Tima bi se moralo dati za službe, kako čitamo da će dati svojim doseljenicama talijanska i ugarska vlada.

U Dalmaciji je toliko projektiranih radnja (a moralo bi se misliti i za Istru), gradnja željeznica, cesta, puteva, mostova, uređenje bujica itd. da bi svi doseljenici lahko našli zaslužku, kad bi se time odmah rada počelo, jer gladnomu treba odmah kruha, on ne može čekati. Nek se dakle time na dugo ne proteže, ako se misli narodu pomoći. To bi sjegurno privuklo i mnoge druge iz Amerike, osobito one, koji su odlučili čekati dok opet radnja tamo započne, jer kad bi im od kuće pisali, da sada ima i doma zaslužku, većina bi se vratila. Ovo je baš zgodan povratak.

Oni pak, koji se iz Amerike kući vrata sa kojim grošem u žepu, a imaju još k tomu kod kuće koji komadić zemljišta, nek se gleda na njih uplivati, da sada ne stave sav prištedjeni novac samo u štedionicu, a oni da se stave živjeti kao gospoda, misleć, da neće nigda doći na kraj, već neka štogod od toga novca ulože i u poboljšanje svojih zemljišta, koja su

možda za vrijeme njihove odsutnosti ležala pusta. Neka im se predoči, da i zemlja kad ju se pametno radi, dava dobru korist; kod nas da se osobito isplaćuje radnja američanske loze i gojenje blaga. Oni, što donesu novaca, a nemaju možda svoga zemljišta, neka ga kupe i neka urede svoje gospodarstvo, tu će im novci najviše nositi. Koji pak imaju kod kuće zemljišta, a nisu novaca donesli, nek budu samo radini i poštteni, njih će za prvu potrebu rado pomoći i svaka posujilnica. Svima se pak preporuča, da rade onako kako se rade u Americi, a da ne ljenčare, da pitaju savjeta pametnijih od sebe, da štede, da mole, pak će već Bog pomoći.

Dakle s jedne strane vlada sa svojom akcijom za gospodarske podignuće ovih zapuštenih zemalja, s druge rodoljubi sa svojim nagovaranjem nek se sada zbiljki prihvate posla, da doseljenike kod kuće zadrže i da se ovi više ne vrata u Ameriku. Naši pak izseljenici nisu još izgubili ljubavi do rodne si grude i kad opaze, da se i kod kuće dade prilično živjeti, lahko će se dati nagovoriti, da više ne ostavljaju svoje drage domaje.

I. Mahulja.

Mlekarstvo in perotninarstvo.

Koliko kokoši se sme dati enemu petelinu? Po navadi se da po 25 do 30 kokoši enemu petelinu. Z rejo perutnine se ukvarjajoči Heiken v Ameriki, hoteč se prepričati, ali je to število opravičeno, je napravil v tem obziru številne poskuse. Najpoprej je dal enemu petelinu samo pet kokoši, vdrugič 25 kokoši, tretjič 52 kokoši in četrtič celo 65 kokoši. Iz 15 jajec, katere je zneslo onih 5 kokoši, se je zneslo 14—15 piščet; iz 15 jajec, ki jih je zneslo 14—15 kokoši, se je zvalilo takisto 14—15 piščet; istotako se je zvalilo iz 15 jajec od 52 kokoši, a tudi iz 15 jajec, katere je zneslo 65 kokoši, se je zvalilo 13—15 piščet. Iz tega sledi, da za 60 kokoši ni treba več nego enega petelina, da so jajca oplodena, toda treba je omeniti, da so bile pri teh poskusih kokoši popolnoma proste in da so lahko tekale, kakor so hotele, po polju in vrtu.

Prismojeno mleko. Kaj priprost način kako pripraviti prismojeno mleko zopet rabljivo, je naslednji: Brž ko zapazimo, da se mleko smodi, vlijmo ga takoj v snažen lonec, ne da bi osmojeni del mleka drugam zlili. Ako hočemo mleko piti, vlijmo vanje žlico ruma ali konjaka, ter ga pustimo še nekoliko vreti. Ako se mleko ni preveč smodilo, pridobi s tem zopet svoj prvotni okus.

Mlekarstvo je na Angleškem v tehničnem in trgovskem oziru zelo razvito. Ni pa povsem jasno, ali je to res v korist manjših posestnikov. Ti nikakor nimajo onega združnega duha, ki je pri danskih kmetovalcih povzročil čudovite uspehe. Trgovina z mlekom in mlečnimi izdelki, dasi podvržena svobodnemu trgovinskemu sistemu Angleške, pa vendarle ne pozna onih neugodnih posledic svobodne trgovine, kakor skoraj vse druge panoge angleškega kmetijstva. Cena mleku je mnogo višja nego pri nas. Na drobno se n. pr. v Londonu prodaja mleko po okrog 38 vinarjev za vsak liter. Proizvajalci mleka dobivajo 20 vinarjev, prosto lon-

donske postaje. V zadnjem času pa zahtevajo 24 vinarjev in je gotovo, da to ceno tudi dosežejo.

Mlekarnarstvo na Goriškem uspeva dobro. Skoro vsaka večja vas ima svojo mlekarno. Večina njih pa nima oblike zadruga v smislu združenega zakona. Tudi niso še osredotočene, kar se tiče kupčije. Vsaka zadruga sama skrbi za svoje odjemalce, katerih ne manjka, ker se blago vse proda. Mlekarnarstvo izdelujejo surovo maslo in sir, posebno na planinah. Maslo se po večini prodaja v Trst, sir deloma tudi na Italijansko. Cena maslu je 2.40 K, siru pa 1.40—1.60 K. Mleko prodaja le mlekarska zadruga v Črničah. Ob progi nove bohinjske železnice bi zamogle mlekarnarstvo, ki bi sveže mleko vozile v Trst, zelo dobro uspevati. Manjka pa organizatoričnega duha med ljudstvom. Prav moderno je urejena mlekarna kmetijskega društva v Cerknem, katere maslo gre celo na Črnogorje in v Egipt. Pred dvema letoma se je pri tej mlekarni vršil tudi daljši mlekarski tečaj. Čudno, da se ne ponavlja vsako leto. Ali se celo poklicane oblasti ne marajo zanimati za poučno pospeševanje mlekarnarstva in živinoreje na Goriškem? Ali pa res neha poučno delovanje s priredbo nekaterih razstav goveje živine. Sedaj ko se ima oddati izpraznjeno mesto potovalnega učitelja v Tolminu, upamo da se podeli možu, ki se bo zanimal za vse potrebe zaupnega mu delokroga!

Mlekarska zadruga v Št. Lorencu ob Temenici je dobila od deželnega odbora 400 K podpore za napravo strojev, od Kranjske hranilnice v Ljubljani pa 300 K podpore.

Nova mlekarska zadruga se je ustanovila na Krki na Dolenjskem.

Ali je potrebno hladiti smetano za izdelovanje surovega masla? Smetano hladiti za izdelovanje masla je vsekakor potrebno, in sicer jo je treba hladiti že takoj iz posnemalnika. Za hlajenje se rabijo posebni stroji hladilniki, ki imajo mnogokrat zvite bakrene cevi, po katerih teče v notranjosti mrzla voda, zunaj pa v tankih plasteh smetana. Na ta način se smetana shladi, istočasno pa se dobro prezrači, tako da izhlape slabi in neokusni plini. Neobhodno potrebno je pri mlekarnah, ki izdelujejo surovo maslo, da hladijo smetano, ker je ta toliko bolja, kolikor več je shlajena.

Poskušnje z kokošmi za jajca na gospodinjstvi šoli v Marijanišču v Ljubljani. Pred dvema letoma se je pri gospodinjstvi šoli v Marijanišču osnoval perutninarški zavod, ki ima namen, gojiti in preskušati kokoši različnih plemen in razširjati po deželi ona plemena, ki se z ozirom na naše podnebne in zemeljske razmere dobro obnesejo. Najprej so se preskuševale domače, po deželi razširjene kokoši. Med njimi so bile najboljše golovratke. Uspeh je bil nepovoljen, ker so nesle premalo jajc. Po zimi, ko so jajca najdražja, niso nesle tudi pri najboljši krmi in najskrbnejšem oskrbovanju. Vpeljalo se je obenem malo sulmtalsko plemo, ki je na Štajerskem zelo vpoštevano. To plemo ni nikakor uspevalo. Sicer daje dobro in okusno meso, zato pa so živali majhne. Jajca nesejo manj nego kokoši domačega plemena. Poleg tega so živali lene in nočejo poiskati si hrane, obenem tudi zelo občutljive proti mrazu. Črne minorke so se izkazale kot dobre jajčarice, vendar jih zavod ni razširjal, ker so se za nosenje jajc boljše izkazale laške jerebičarice.

Nadaljni poskusi so se napravili z laškimi jerebičaricami in zlatoprižnimi viandoti. Ta plemena so se v zadnjem času zelo razširila po Nemičiji in po Zgornjem Avstrijskem. Jerebičarice so najboljše kokoši, kar jih poznamo. Viandotke dajejo nekoliko manj jajc, zato pa veliko okusnega mesa.

Glede nešenja jajc je bil v prvem letu uspeh tak-le:

Laške jerebičarice:			Zlatoprižni viandoti:		
Število kokoši	Število jajc	Teža v kg	Število kokoši	Število jajc	Teža v kg
5	185	10.442	1	158	4.857
7	179	9.586	2	144	6.337
17	193	8.272	3	115	6.254
11	191	9.253	4	123	6.005
13	188	4.080	5	110	3.938
9	176	10.157	6	160	5.487
14	181	11.279	7	135	6.828

Omeniti je, da so vse kokoši zaznamovane s številkami in da se jajca od vsake kokoši tehtajo, tako da se lahko koncem leta natančno izračuna, koliko kilogramov jajc je znesla posamezna žival. Kokoš, ki znese na leto največ kilogramov jajc, je najboljša. Od teh kokoši se potem vzamejo jajca za valjenje. Skušnja je namreč pokazala, da prenesejo dobre jajčarice iste lastnosti na mladiče.

Iz zgoraj navedenih števil je razvidno, da nesejo laške kokoši večje število in težja jajca, nego viandotke. Zadnje pa so boljše za meso, so velike in nesejo temno rumena jajca. Laške kokoši spadajo tedaj med najboljše jajčarice, nesejo težka jajca, so živahne in plašljivega značaja, potrebujejo malo krme, ker si jo same pridno iščejo, pač pa veliko prostora. Če se jih varuje pred hudim mrazom, nosijo skozi celo zimo. Mesa dajejo malo in je isto slabo. Na kmetih se da ta kokoš najbolje priporočati, ker nosi veliko jajc. Zlatoprižne viandotke nesejo veliko jajc in dajejo obenem zelo okusno meso. Priporočljive so zato tam, kjer se hoče imeti jajca in meso ob enem. Viandotke so velike in lepe, zelo prikupljive in domače. Občutljive niso in nesejo prav pridno celo zimo. O nadaljnjih poskusih bomo še poročali.

J. Legvart.

Gospodarske drobtine.

V prvi letošnji seji poljedelskega odseka državnega zbora, ki se je vršila dne 15. m. m., je poročal komerčni svetnik, g. Fran Povše, o zakonskih načrtih, ki naj jih vlada predloži državnemu zboru, oziroma deželnim zborom glede paše. Njegove predloge je poljedelski odsek sprejel. Tičejo se ureditve pašnih pravic, pregledovanja že izvršene ureditve ter odveze teh pravic, uprave skupnih zemljišč in zložitve, ki naj se olajša in prilagodi krajevnim razmeram. Pozvala se je tudi vlada, da predloži deželnim odborom zakone o varstvu planin, o preustroju lovske postave, in za izdatnejše podpiranje živinoreje, kmečkega združništva in zadrug za vnovčenje živine in za umetno pridelovanje krme.

Zavarovanje za živino hoče pospeševati in uresničiti C. kr. Kmetijska družba kranjska v Ljubljani. V to svrhu namerava ustanoviti po deželi posamezna vzajemno zavarovalna društva, ki bi imela svojo pozavarovalnico v Ljubljani. Pozavarovalnica bo prevzemala del škode krajevnih zavarovalnic v pozavarovanje, tako da bo en del škode nosila vsaka krajevna organizacija, drugi del pa cela dežela baš po pozavarovalnici. Taka organizacija je na mestu in upamo, da bo uspešna predhodnica deželni zavarovalnici s primerno krajevno organizacijo po vsi deželi.

Čebelarstvo na Spodnjem Štajerskem. Slov. čebelarstvo društvo za Sp. Štajersko šteje danes 20 podružnic z okrog 500 članov. Društveniki so nabrali lani pri 2530 rojev s premakljivimi in 1530 z nepremakljivimi sati, 12.930 kg

medu in 393 kg voska. Društvu še ne pripada 1276 čebelarjev z 2207 panji.

Sleparstva pri umetnih gnojilih. Čilski soliter mešajo z navadno kuhinjsko soljo. Prepričati se je mogoče o tem, ako se vrže nekoliko zrn solitra na razbeljeno železo. Če se sliši prasketanje, je to znamenje, da je solitru primešana kuhinjska sol. Drugi zopet primešajo solitru kremenova zrnca, ki se s prostim očesom ne dajo spoznati, marveč samo po kemični analizi. Kmet, kupuj umetna gnojila le tam, kjer ti jamčijo pristnost blaga: pri Gospodarski zvezi in Kmetijski družbi na Kranjskem, drugod pri enakih korporacijah.

Zlata se je lansko leto na Ruskem pridelalo v državnih in privatnih rudnikih za 550 milijonov kron.

Cena žita je sedaj na svetovnem trgu občutno padla. Padec je povzročil uvoz žita iz Amerike, posebno pa iz Avstralije, kjer se je letos pričakovalo malo izvoznje. Na mednarodna tržišča je poslala letos Avstralija nad 375.000 meterskih stotov, trikrat toliko, kolikor se je lansko leto poslalo iz Amerike v Evropo.

Pokadilo se je glasom izvestja glavnega ravnateljstva tobačne režije l. 1906 37,520.785 kg tobaka v vrednosti K 242,141.808, za 11,408.336 K več nego l. 1905.

Dohodki iz prodaje jagod. L. 1907 je zaslužilo prebivalstvo v 5 okrajih Bavarskega gozda samo pri nabiranju in pri prodaji jagod 698.400 K. Pač dober postranski zaslužek.

Živinoreja na Ogrskem je v letu 1907 lepo napredovala. Število govedi se je od 5,624.555 pomnožilo na 5,952.729, konj od 1,788.416 na 1,797.664, ovac pa od 6,891.089 na 7,549.336.

Kako preskusiti množino apna v zemlji? V steklenico, ki drži 150 kubičnih centimetrov, se ulije 20 kubičnih centimetrov solne kisline. Če je zemlja povsem apnasta, se vlije 30 kub. cent. solne kisline in to tehta na vagi. Nato se v steklenico spusti polagoma 10 gramov drobne zemlje. Razvije se ogljikova kislina, ki uide iz steklenice. Ko preneha v steklenici šumeti, se zopet tehta. Dobljeno število se pomnoži z 2,272 in tako dobi vsebino apna v zemlji.

Krava za molžo porabi na dan 15—20 gramov živinske soli, kakor je ravno stara. Sol se potrosi po krmi ali pa raztopi v pijači. Dobro je primešati govedi fosforno-kislo klajno apno. Večji govedi se da na dan zvrhano žlico (30—50 gramov) klajnega apna, katerega je najbolje potresti po namočenih klaji.

Mrzla voda ali ledena voda je za napajanje krav zelo škodljiva. Pri mrzli vodi potrebuje krava mnogo več krme, breja krava pa lahko zvrže. Prava toplota za pitno vodo je 8—12° Celzija.

Zvaljanje žitnih setev v spomladi. V zimi, ko zapade malo snega, kakor je to letos, zmrzne močno gornja plast zemlje in se vsled tega vzdigne, tako da se odtrgajo korenine žitu. V praznem prostoru med zemljo in vzdignjeno plastjo pride veliko zraku, ki posuši korenine. Ker so kapilarji pretrgani, ne pride vlažnost do rastlin, žito pa postane proti pomladi rumeno in se posuši. Navadno pravimo tedaj, da je žito pozeblo. Odpomaga se temu, če se žito rano v spomladi z lesenim valjarjem povalja, tako da se odtrgane korenine zopet pritisnejo k zemlji in postane zgornja zemlja bolj vlažna. Povaljano žito hitro ozeleni.

Snaženje sadnega drevja se vrši lahko celo zimo. Odstraniti je treba vse suhe, od snega zlomljene in pregošče veje. Mah, staro in visečo skorjo se mora tudi odstra-

niti. Mlado skorjo je treba varovati pri snaženju, istotako tudi očesa in popke mladih vej.

Uvoz žita iz tujine v Nemčijo. Na Nemškem ne morejo z lastnimi proizvodi pokrivati domačih potrebščin glede žita. Zato se mora žito uvažati iz tujine. L. 1907 se je uvozilo v Nemčijo 6,081.662 metr. stotov žita, 24,546.930 metr. stotov pšenice, 3,208.213 metr. stotov rži, 17,912.467 metr. stotov ječmena, 3,231.154 metrskih stotov ovsa in 12,520.957 metr. stotov turšice. Za uvoženo žito izdaja Nemčija letno 1000 milijonov mark. Uvažajo se največ iz Rusije, Argentine, Brazila in Severne Amerike.

Piva se je na Nemškem l. 1906 zvarilo 45,870 000 hl, l. 1905 pa 46,260.000, tedaj 390.000 hl več. Na vsakega prebivalca je l. 1906 pripadalo povprečno v Bavarski 238,9 l piva, na Virtemberškem 172,8 l, na Badenskem 161, v celi Nemčiji pa 118 l.

Kako se zboljša zmrzlo sadje? Ako nam zmrzne sadje, položimo ga bodisi v sneg, ali pa v mrzlo, z ledom ali s soljo zmešano vodo, postavimo posodo s sadjem na hladen prostor in po preteku štirih ur ga položimo na zračen, pred mrazom zavarovan prostor.

Kašelj pri svinjah. Vzrok kašlja je najbolj pogostoma prehlad in vsled tega moramo takšne bolne živali imeti na suhem in v toplem svinjaku. Dajamo jim toplo krmo, ki obstoji iz mleka, v katero smo namočili otrobe, ali ovseni zdrob. Voda za pijačo ne sme biti mrzla, marveč mora stati poprej 24 ur v kuhinji. Za zretje dajmo prasicam kašo, ki obstoji iz bljuvalnega kamna, moke in vode. Črez pol ure dajmo to zmes živinčetu znovič, ako prva porcija ni zadoščevala. Ako je bil prehlad hud, je lahko mogoče, da traja kašelj dalje časa.

Pridelujmo več krme! To je klic, ki naj se razlega po vseh naših krajih. Zadostna ali bolje rečeno obilna krma, je glavna in najbolj trdna podlaga našemu kmetijstvu, kajti vse je odvisno od tega, koliko krme se pridelja. Po njej se ravna naša živinoreja in njeni dohodki, po njej se ravna množina gnoja in s tem vred tudi množina naših pridelkov. Zato pa treba, da obračamo na pridelovanje krme povsod največjo skrb, bodisi da travnike in deteljišča dobro gnojimo ali pa da sejemo več krme kakor dosedaj, da napravljamo v ugodnih legah nove travnike in da travnike sploh izboljšujemo.

Uporaba žvepla v kleti. V nekaterih naših vinorodnih krajih se še dandanes prav malo poslužujejo žvepla v kleti, ki ima ali okus po plesnovcu, ali pa po suhem sodu itd. Ponekod pa zopet žveplo preveč rabijo v kleti in stojijo pri vsaki priliki z žveplom pri sodu. Torej tu premalo, tam preveč. Ako hočemo prazne sode ohraniti zdrave in nepokvarjene, je tudi neobhodno potrebno, da jih žveplamo. Nespametno pa je, dobro spravljene most in zdravo vino v vsakem slučaju žveplati. Žveplanje naredi sicer vino bolj trpežno, a vendar je tako ravnanje z zdravim vinom nepotrebno, povzroči glavobol in druge bolezni, in vino samo postane manj okusno. Ako ločimo pri trgatvi gnilo grozdje od zdravega, ako nalijemo most v zdrave in snažne sode, ako imamo snažno klet in je klet dovolj topla, da most hitro odvreje, ako o pravem času pretakamo in pri vsakem delu pazimo na največjo snago, se nam ni treba bati, da bi se vino skvarilo. Pri vinu iz gnilega grozdja in pri drugače bolnih vinih ter pri prevažanju mosta je pa žveplanje potrebno, da se vino ne pokvari.

Belenje hlevov. Po naših hlevih bi moralo biti več snage, kakor je imamo sedaj. Premnogi hlevi imajo čisto oprašene stene in vse polno pajčevin, ki vise posebno od

stropa dol. Menda še niso omeli, odkar obstojé. Mnogi hlevi pa sploh niso nič ometani in nič pobeljeni. Vse to je slabo, ker ni mogoče v takih hlevih skrbeti za potrebno snago. Hlev naj bo tudi od znotraj ometan in pobeljen. In še več! Hlev za molzno goved naj se vsako leto prebeli, po enkrat, po dvakrat. S tem se vzdržuje snaga in skrbi za čistejši zrak. S tem se pa tudi preganja različen mrčes in muhe. Po naprednejših deželah belijo vsako leto po večkrat, zlasti po stranskih stenah, ki se rade onesnažijo. Storimo tudi pri nas tako! Saj nas tako belenje ne stane posebnega truda in stroškov. To delo lahko vsak napravi, še posebno lahko pa, če domača zadruga nakupi posebni stroj za beljenje, ki se potem članom izposoja proti nizki pristojbini.

Občinske tehtnice. Sedanji časi zahtevajo od občin, da k svojim navadnim nalogam prevzamejo še tudi take, ki jih zahtevajo sedanje razmere. In taka naloga je, da oskrbijo svojim občanom občinske tehtnice. V čeških vaseh imajo napredni češki kmetje že take naprave. Tudi slovenski kmetje ne smejo zaostati. V različnih slučajih je treba tehtnice, posebno pa pri prodajanju in nakupovanju sena in živine. Brez občinskih tehtnic si niti misliti ne moremo naprednega gospodarstva. Stroški za take tehtnice se bodo občinarjem bogato povrnilo.

Ali se naj jemlje živina v rejo? Na Spodnjem Štajerskem je še mnogo posestnikov, ki jemljejo živino v rejo. Navadno so to mali in bolj revni posestniki, ki upajo na ta način kaj pridobiti in si izboljšati svoje stanje. A v resnici so s tako rejo vedno prikrajšani, tako da lahko rečemo, da taka reja ni nič drugega, kakor izkoriščanje malega kmeta. Živino dajejo v rejo navadno trdni in podjetni posestniki, ki vedo, da jim taka kupčija veliko nese in sicer veliko več, kakor če bi imeli denar naložen v kaki posojilnici. Oglejmo si stvar natančneje! Bogataš n. pr. kupi par mladih volov, recimo za 500 K in jih da v rejo in delo za leto dni pod pogojem, da se voli za leto dni prodajo in da potem vsak dobi polovico čistega skupička. Recimo, da sta se vola prodala čez leto in dan za 650 K. V tem slučaju ostane 150 K čistega skupička. To svoto si razdelita na polovico, tako, da dobi vsak 75 K. Kdo je napravil boljšo kupčijo? Bogataš, ki je vole kupil in dal v rejo, ima pri tej kupčiji glavni dobiček. On dobi namreč kupno ceno 500 K in 75 K čistega dobička, skupaj 575 K. Če bi bil 500 K naložil v posojilnici ali jih izposodil, recimo po 5 odstotkov, dobil bi čez leto dni 25 K obresti, tako pa je dobil 75 K, torej 15 odstotkov obresti. Izguba je torej na strani tistega, ki vole vzame v rejo. On redi živino celo leto, se trudi z njo in dobi pri tem za krmo, delo in trud po preteku enega leta bornih 75 K, to je približno 20 h na dan. Kaj pa je s tem plačano? Ali so plačani stroški za porabljenno krmo? Nikakor ne; kajti vola sta pojedla v letu najmanj 70 meterskih centov krme. In če računimo 100 kg krme prav nizko po 4 K — kar je seveda jako malo — potem je bila sama krma vredna okoli 300 K. Kje pa je trud? Kje stelja? Delo, ki sta ga vola opravljala, in gnoj, ki sta ga naredila, seveda ni bilo toliko vredno. Nič boljše ni, če vzame kdo kravo v rejo. Navadno namreč je pri kravi pogoj ta, da lastnik krave, ki jo je kupil, dobi tele, mleko pa ostane tistemu, ki kravo celo leto redi.

Recimo, da krava stane 200 K. Čez leto dni ali še prej ima tele, za katerega dobi lastnik krave, če nizko računimo 40 K. Ko bi bil 200 K naložil v posojilnici, bi v najboljšem slučaju po 5 odstotkov dobil 10 K obresti, zdaj jih pa dobi 40 K, torej 20 odstotkov. S tako rejo torej zapravlja mali kmet težko pridelano krmo. Zato je pa že

skrajni čas, da se našem ljudstvu odprejo oči. Kdor ima dosti krme, naj redi živino za se, in ne za druge, ali pa naj krmo ugodno proda.

Diskontno obrestno mero so nadalje znižali italijansko ministrstvo v Rimu za redni diskont od $5\frac{1}{2}\%$ na 5% , državna banka v Stockholmu od 7% — $7\frac{1}{2}\%$ na 6% , lombard 7— 8% na $6\frac{1}{2}\%$ odnosno na $7\frac{1}{2}\%$. Narodna banka v Kodanju je znižala menični diskont od 7% na $6\frac{1}{2}\%$, lombard od $7\frac{1}{2}\%$ na 7% , norveška banka v Kristijaniji pa diskont od 6% na $5\frac{1}{2}\%$. Nemška državna banka je sklenila opustiti $\frac{1}{2}\%$ sconto. Obrestno mero ni znižala, ker se boji zopetnega podraženja denarnega trga.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 15. (Hran. in pos. v Št. P.) Ali mora biti knjiga tekočih računov kolekovana?

Odgovor 15. Ali je treba knjigo tekočih računov kolekovati ali ne, je odvisno od vrste tekočih računov, ki se v knjigo vpisujejo. Če služi knjiga za vpisovanje tekočega računa z Zvezo ali drugimi nečlani, se mora kolekovati kot pomožna knjiga. Nasprotno je ni treba kolekovati, če se vanjo vpisujejo samo tekoči računi s člani.

Vprašanje 16. (Hran. in pos. v R.) Prosimo Vas pojasnila, ali morajo biti res pravila zadruge datirana? Naša pravila so bila registrovana, ne da bi imela datum.

Odgovor 16. Vsaka pogodba mora imeti datum, kedaj se je sklenila. Da morajo biti datirana tudi pravila, se razvidi iz tega, da predpisuje § 6, točka 1, da mora izveleček iz pravil, ki ga mora obsegati razglas o izvršenem vpisu zadruge v združnem registru, navajati tudi „datum združne pogodbe (pravil)“.

Vprašanje 17. (Hran. in pos. v I) Prosimo za obširno pojasnilo v sledečem poslovanju pri hranilnih vlogah: Neka stranka ima pri nas že več let za več tisoč kron hranilnih vlog na več knjižic. Vsako leto pa nas nadleguje, da ji izplačamo znesek obresti enega leta, torej od 2000 K hoče vselej 90 K obresti. Obresti dotičnik ne mara pripisovati, menda ker kot analfabet misli, da bo prikrajšan. Denar, ki ga vzdigne, ga vnovič, če mogoče na nove knjižice vloži. Vse to ravnanje — katerega pa je pričelo še več strank posnemati — nam ne ugaja več, ker je veliko drugih strank zadržanih v uradnih dneh in imamo s tem preveč nepotrebnega dela. Povedali smo mu tudi že večkrat odkrito, da si on manjša vloženo glavnico 2000 K, ako vsako leto ravno 90 K v januarju vzdigne, ker se teh 90 K že kot vzdignjen kapital in ne obresti šteje. V dokaz je nam pa prinesel hranilno knjižico sosedne posojilnice (ki je pri drugi Zvezi), da mu vsako leto plačajo tudi od 2000 K po 90 K. Prvotnega kapitala sicer še ni tamkaj vzdignil in misli, da ima še vedno 2000 K v njej. To pa ne more biti in upamo, da mu ne delajo izjemo, kajti to bodo tudi drugi zahtevali. Pride tudi lahko do tožbe, da on zahteva rednih 90 K od 2000 K, kakor mu je zagotovljenih v pravilih. Vse to je torej več strankam neverjetno, zato prosimo pojasniti, da mu pokažemo mnenje Zveze in mu damo na razpolago denar vzdigniti, ker še druge stranke plaši s svojimi mnogimi knjižicami.

Odgovor 17. Po Vaših pravilih „zapadejo obresti dne 31. decembra vsakega leta v plačilo. Med letom se obresti ne izplačajo, če se zajedno ne vzdigne tudi ves kapital. Nevzdignjene obresti se koncem decembra vsakega leta pripišejo k glavnici in kakor poslednja obrestujejo.“ Iz tega

izhaja, da ima vsak vlagatelj dne 31. decembra pravico dvigniti obresti vsacega leta, ki odpadejo od vložene glavnice. Ako tega ne stori dne 31. decembra, mora posojilnica dotične obresti pripisati k glavnici. Od 1. januarja naslednjega leta se obresti ne izplačujejo več pod imenom obresti, marveč kot kapital, ker so po izvršenem pripisu bistven del kapitala samega. Vlagatelj, ki po prvem januarju vzdigne pripisane obresti in jih zopet vloga, ne da bi denar dejanski vzel iz posojilnice, na isto ali pa na druge nove vloge, ravna zelo neprevidno, ker izgubi za en mesec obresti od obresti, ki so bile s koncem leta pripisane k glavnici. Po Vaših pravilih se namreč „obresti računajo od prvega dneva vlaganju sledečega meseca in do konca meseca, po katerem se je vloga izplačala.“ Koliko si škodi vlagatelj, ki ravna na način onega vlagatelja, ki ga Vi opisujete, naj sledi iz tega primera: Vlagatelj, ki je vložil s 1. januarjem 1000 K, ima po prvem letu, ako koncem leta obresti ne vzdigne, marveč jih pusti pripisati k glavnici, pri $4\frac{1}{2}\%$ obrestovanju 45 K prirastka, po drugem letu 92.02 K, po tretjem 141.16 K, po četrtem pa 192.50 K. Vlagatelj pa, ki vzdiguje januarja meseca vsakoletne obresti in jih potem posebe naloži, pa ima po prvem letu 45 K prirastka, po drugem, tretjem in četrtem letu pa vsakokrat toliko prirastka, da se nasproti prvemu vlagatelju oškoduje za K 6.38. Če pa vlagatelj na vsak način hoče tako manipulirati, je to njegova stvar in mu morate pustiti to nedolžno, a škodljivo veselje za njega samega.

Vprašanje 18. (Hran. in pos. v S.) Mi imamo voliti mesto dveh odstopivših udov dva druga; ali se mora to zgoditi na občnem zboru, katerega v kratkem skličemo, ali pa smejo udje načelstva sami svoja dva tovariša izvoliti?

Odgovor 18. V smislu § 25 Vaših pravil se morajo udje načelstva v slučaju stalnega zadržka, izstopa ali smrti posameznega uda načelstva za čas do prihodnjega občnega zbora po skupnem sejnem sklepu načelstva in nadzorstva nadopolniti (kooptirati). Kooptirane ude načelstva je treba prijaviti sodišču, legitimacija njihove izvolive je dotični zapisnik skupne seje. — Ker pa imate v kratkem času občni zbor, je najbolje, da počakate do tega časa in izvolite hkrati celo načelstvo, kateremu z dotičnim občnim zborom preneha funkcijska doba (1 leto). Takrat povsem na novo izvoljene ude načelstva prijavite za vpis k sodišču z legaliziranimi podpisi novih udov načelstva.

Vprašanje 19. (Pos. in hran. dr. pri Sv. E.) Sme-li ena in ista oseba biti ob enem ud pri dveh Raiffeisnovih posojilnicah (ud namreč na ta način, da ima pri obeh posojilnicah posojilo)?

Odgovor 19. Ne, ker pri obeh posojilnicah jamčiti z enim in istim premoženjem je nezmisel. V slučaju, da je kdo pri Vas včlanjen, ki je pri drugi posojilnici, zahtevajte, da izstopi bodisi pri Vas ali pa pri drugi raiffeisenki. Če tega noče storiti, odpovedajte mu na kratko posojilo, ki ga ima pri Vas.

Vprašanje 20. (Ista.) Sme-li biti oseba, ki ima pri eni Raiffeisnovi posojilnici posojilo, načelnik druge novoosnovane Raiffeisnove posojilnice?

Odgovor 20. Sme že, toda zadruga, h kateri že prej spada, ima pravico mu takoj odpovedati posojilo in zahtevati povračilo istega.

Vprašanje 21. (Ista.) Sme-li biti oseba, ki je morebiti že večkrat porok, tudi porok pri drugi posojilnici?

Odgovor 21. Da, toda takega poroka, ki se notorično večkrat in pri raznih posojilnicah obvezuje, je treba mnogo

manj vpoštevati in zahtevati poleg njega še drugega poroka.

Vprašanje 22. (Hran. in pos. v Z.) Kako se pravilno izračuna denarni promet, ali je potrebno, da se gotovina prejšnjega leta vračuni ali ne?

Odgovor 22. Da. Računi se denarni promet tako-le: Gotovina začetkom leta + čisti sprejemki računskega leta + čisti izdatki računskega leta.

Vprašanje 23. (Hran. in pos. v P.) Ali je potrebno računati vsako leto obresti rezervnega fonda, ali ne?

Odgovor 23. Nima pomena, ako sodeluje rezervni fond pri splošnem premoženju, ker gre pri raiffeisenki itak celotni letni dobiček v prilog rezervnemu fondu. Če je pa rezervni fond naložen v lastnih vlogah — kar ni potrebno in povzroča le sitne pisarije — tudi ni potrebno računati obresti, še posebno ker se od njih mora plačati $1\frac{1}{2}\%$ rentnino. Pri zadrugah pa, ki morajo po pravilih imeti rezervni fond v pupilarnovarnih papirjih ali pa drugje naložen, se potem vračunijo dejansko iz papirjev ali od drugod prejete obresti.

Vprašanje 24. (Hran. in pos. Št. P.) Razpisali bi radi občni zbor za našo posojilnico. Po pravilih moramo razpisati občni zbor vsaj osem dni prej in sicer v „Narodnem Gospodarju“. Ker bi pa radi imeli na nedeljo, bi od dneva, ko izide Vaš list, do onega dneva, ko bi se vršil občni zbor, preteklo le šest dni. Ali je tak razpis veljaven?

Odgovor 24. Ne, držati se morate natančno predpisov Vaših pravil, kakor to pričakuje § 30 zad. zak. Več časa sme preteči med razpisom in obdržanjem občnega zbora, manj pa ne.

Vprašanje 25. (Gospod I. M. v Dr. N.) Ali morajo pri registraciji pravil biti vsi odborniki naenkrat navzoči, ali tudi lahko kateri pride posamič, da se vpiše pri sodniji?

Odgovor 25. Potrebno je, da so vsi hkrati navzoči, ker se kolekuje legalizacija podpisov odbornikov kot enoten podpis s kolekom 2 K. Za vsakega odbornika, ki bi posamič prišel, bi bilo potrebno plačati zopet kolek po 2 K.

Vprašanje 26. (Isti.) Ako bi zadostovalo, da kateri član pride posamič, ali bi bila potrebna vselej nova vloga na sodnijo?

Odgovor 26. Ne, na eni in isti vlogi bi se večkrat legalizirali podpisi.

Vprašanje 27. (Isti.) Ali sme biti odbornik član, ki je nevesč pisanja?

Odgovor 27. Sme, sodnija legalizira na prošnji za vpis v združni register le njegovo podkrižanje. Zakon v tem oziru ne določa ničesar. Sicer je že veliko zadrug, ki imajo po nekatere odbornike, ki ne znajo pisati. Take se pa privzame v odbor le tedaj, če se ve, da morejo koristiti mnogo zadrugi. Povsod ni mogoče dobiti razborite, a pisave večše ljudi, n. pr. v Istri, kjer so šolske razmere pod vsako kritiko.

Vprašanje 28. (A. V. v B.) Ker imam veliko množino jelkovega žaganja iz surovih hlodov na razpolago in ne vem kam ž njim, stavim sledeče vprašanje: Ali bi bilo mogoče žaganje samonasebi, kakoršno je, gnojilo za njive, katere mislim zalediniti? Žaganje bi kar takšno podoral, tako da bi v zemlji gnilo. Ali pa bi bilo boljše, da bi en čas ležalo na kupu in zgnilo?

Odgovor 28. Žaganje samo na sebi porabiti za gnojilo, se ne da priporočati, ker se prepočasi razkroji. Pod težko zemljo podorano, drži isto mrzlo in mokro. Boljše bi bilo za lahko zemljo. Najboljše pa je, če se iz žaganja napravi kompost. Zmeša se z blatom, smetmi, kostem, starimi cunjami in živim apnom ter večkrat polije z gnojnico. Vsako jesen se

celi kup enkrat preobrne. V treh letih postane iz te mešanice izvrstno gnojilo.

Vprašanje 29. (Hran in pos. v S.) Prosimo, da bi nam o priliki pojasnili, kedar in kako naj predložimo računске zaključke in zapisnike občnih zborov in katerim upravnim oblastim?

Odgovor 29. Okrajnemu glavarstvu se osem dni po občnem zboru zadruga vpošljejo trije računski zaključki in tri prepise zapisnika občnega zbora, vse nekolekovano. V spremnem pismu se navede, da služi en izvod za uradno porabo, drugi za predložitev namestništvu, tretji pa za predložitev davčnemu uradu. Zvezi se tudi vpošljeta dva izvoda računskega zaključka in en prepis zapisnika občnega zbora. Posebne tiskovine za predložitev glavarstvu dobite pri Zadružni zvezi, tudi formular za prepis občnega zbora.

Zadružni pregled.

Poučni tečaj se je imel vršiti od 10. do 12. t. m. pri kranjski kmetijski šoli na Grmu. Predavanja bi se bila ozirala tudi na zadružništvo. Sedaj nam vodstvo šole sporoči, da se bo vršil navedeni tečaj šele koncem marca t. l.

Splošna zveza avstrijskih zadrug Schulze-Delitschevega sistema je izdala poziv na vse zadruga tega sestava v naši državi, da naj ji vpošljejo prispevke za spomenik, ki se ima letos postaviti na Dunaju Schulze-Delitschu o priliki stoletnice njegovega rojstva. Od višine prispevkov bo odvisno, ali se napravi samo spomenik ali pa posebni Schulze-Delitschev Dom.

Kmetijske zadruga na Nižje Avstrijskem imajo okroglo 80.000 kmetovalcev članov. Zadruga upravljajo okrog 11 milijonov kron kapitalij. Zveza kmetijskih zadrug je razprodala l. 1906 2274 vagonov blaga, nakupila pa 1464 vagonov raznih kmetijskih potrebščin.

V Italiji je bilo koncem lanskega leta 6377 raznih zadrug.

V Zemunu so ustanovili vinarsko zadrugo, ki bo spočetka razpolagala z 3000 hl vina. Kletarja bo v začetku plačala vlada. Zadruga dobi tudi brezobrestno posojilo.

Raiffeizenke v Galiciji. Koncem l. 1907 je bilo v Galiciji 723 hranilnic in posojilnic Raiffeisnovega sestava. Pod nadzorstvo deželnega odbora v Lvovu je spadalo 716 posojilnic. Dve posojilnici je deželni zbor izključil iz članstva, ker se niste ravnali po pravilih in podanih navodilih.

Zadruga za naseljevanje kmečkih delavcev namestavajo osnovati veleposestniki na Vzhodnem Pruskem. Z enako mislijo se bavijo tudi drugod po Nemčiji. Na Ogrskem se je pred kratkem tudi sprožila ta misel.

Umrl je dne 30. m. m. v Omišlju dr. Anton Franki, tamošnji župnijski upravitelj in dekan. Bil je prisednik nadškofijske mize v Zadru, svojčas rector magnificus in profesor na bogoslovni fakulteti hrv. kr. vseučilišča v Zagrebu. Pokojnik se je izvanredno zanimal za zadružništvo in je ustanovil in vodil dolgo časa raiffeisenko v Omišlju. R. i. p.!

Ribarska zadruga v Piranu se je osnovala tekom meseca januarja t. l.

V „Pučkem prijatelju“ z dne 20. m. m. nasvetuje dopisnik I. G., da naj bi se pri uzornem gospodarstvu v Pazinu uvedel tudi teoretični in praktični poduk učencev o zadružništvu. Misel je dobra in izvedljiva.

Istarska posojilnica v Puli je kupila za 200.000 K ves prostor za Narodnim domom do gradu. Na tem prostoru se razun drugih stavb zgradi tudi stavba za hrvatsko šolo.

Zadružna banka v Trentu razširi letos svoje delovanje tudi v prilog izseljencev. Najprej bo delovala zoper izseljeniške agente, ki tako neusmiljeno ljudi sleparijo. Zadružna banka bo sama izseljencem preskrbela vozne liste od kraja odkoder odpotujejo, do kraja, kamor so namenjeni. Poleg tega jim bo dala vsa potrebna navodila. Da olajša in zasigura pošiljanje denarja, je banka stopila v zvezo z vsemi bankami v Avstriji in Italiji, z 63 na Nemškem in 1026 v Severni in Južni Ameriki. S posredovanjem teh bank in zadružne banke v Trentu bo sedaj omogočeno izseljencem pošiljati brez velikih stroškov in varno denar osebam, kakor bodo želeli.

Zadružni Savez v Splitu šteje sedaj 61 zadrug. Pristop je prijavilo še 20 zadrug. Od novembra do konca l. leta je imela 2,001.393 69 K prometa, vloge v tekočem računu znašajo 818.972 39 kron. Deželni odbor bo naložil 300.000 K, tako da bo zveza kmalu razpolagala z okrog 1½ milijon kron vlog. Zadrugam se bo dovolil kredit šele, ko bodo pregledane po funkcionarju zveze. V seji dne 14. m. m. je načelstvo sklenilo izdajati zadružni list „Zadruga“, ki ga bo urejeval Don Frane Ivanišević.

Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani ima sedaj baje 64 članic.

V zgled! Akademija slovenskih bogoslovcev v Celovcu je zaključila prvo šolsko polletje z zanimivimi predavanji. Iz agrarno-politične tvarine so predavali gg.: Wastel o predmetu: o „socialni nalogi kmetijskih občin“, Razgoršek o predmetu: „Kako delajo na Koroškem za kmeta Nemci, kako Slovenci“, Ožgan o vprašanju: „Kako mora ravnati mladi gospodar z dolgovi, ki jih prevzame s posestvom“, Razgoršek o „Kmetijstvu in vedi“, Mente o predmetu „Duhovnik in kmet“, Stich o „Agrarnem vprašanju“ in Starec o predmetu: „Kaj mora znati dandanes kmet.“ Predavanja so bila srečno izbrana in le pohvaliti je gg. bogoslovce, da se že sedaj seznanjajo z vprašanji, ki so tako važna za socialni napredek slovenskega naroda.

Kmetijsko zadružništvo na Nemškem. Koncem l. 1907 je bilo v Nemčiji 21 309 kmetijskih zadrug, in sicer 14.285 hranilnic in posojilnic, 2069 nabavnih in prodajnih zadrug, 2904 mlekarških zadrug, 173 zadrug za prodajo mleka in 1878 raznih gospodarskih zadrug. V zadnjem času napredujejo zelo mlekarške in druge zadruga gospodarskega značaja. Ustanovile so se n. pr. lani mnoge zadruga za pridelovanje žganja, za pašnjo, za prodajo goveje živine, za prodajo jajc, nadalje strojne, električne in vodovodne zadruga.

Zveza hesenskih zavarovalnic za živino se je ustanovila meseca decembra l. l. Izvrševala bo svobodno revizijo, oskrbovala bo skupne zadeve in pospeševala zavarovanje živine. Letni prispevek bo znašal 10 M. Koj ob ustanovitvi je pristopilo k zvezi 20 društev.

Izključila je iz svojega članstva zveza na Predarlškem hranilnico in posojilnico v Sonntag-Fontanella. Posojilnica navzlic večkratnim opominom zveze kot revizijske oblasti ni hotela vpeljati kontrolo blagajne in dvojni zapor. V takih razmerah pa zveza ne mara nadalje nositi odgovornosti, ki jo ima kot revizijska oklast.

Ljudska hranilnica in posojilnica za Tržaško občino pri Sv. Ivanu pri Trstu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, naznanja, da je povišala v smislu sklepa načelstvene seje z dne 24. januarja t. l. obresti za posojila na vknjižbo na 5 $\frac{1}{2}$ %, za posojila na poroštvo na 6%, za posojila na tekoči račun na 5 $\frac{1}{2}$ %, za vloge na tekoči račun na 4 $\frac{1}{2}$ %.

Vabilo

na

IX. REDNI OBČNI ZBOR

Kmetijskega društva v Srednji vasi,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši dne 1. marca 1908 popoldne ob 1 $\frac{1}{2}$ 4. uri v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računskega zaključka.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Pri nezadostni udeležbi članov se bo 1 $\frac{1}{2}$ ure pozneje vršil občni zbor z istim dnevnim redom neglede na število članov.

Odbor.

Vabilo

na

redni občni zbor

Kmetijskega društva v Št. Vidu nad Ljubljano,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bode vršil 23. februarja 1908 popoldne ob 1 $\frac{1}{2}$ 4 uri v Cebavovi dvorani v Št. Vidu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa.
4. Revizijsko poročilo.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

Odbor.

Vabilo

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Boh. Bistrici, reg. zadruge z neomejeno zavezo,

kateri se bode vršil

v nedeljo, dne 23. svečana 1908 popoldne ob polu 4. uri v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računa za l. 1907.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi člane

Načelstvo.

Vabilo

k

OBČNEMU ZBORU

Ljudske hranilnice in posojilnice v Škofjiloki,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil v nedeljo dne 23. februarja 1908 ob 11. uri dopoldne v združenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za leto 1907.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Ako bi ne došlo ob določenem času zadostno število članov, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal brezpogojno.

Vabilo

na

redni občni zbor

Posojilnice in hranilnice v Pomjanu,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 8. marca 1908 ob 4. uri popoldne v župnijskih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Predloženje in potrjenje letnega računa.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Prememba pravil.
7. Slučajnosti.

Vabilo

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Petru na Notranjskem, registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo dne 23. svečana 1908 ob 3 uri popoldne v posojilnični hiši.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Potrjenje računskega zaključka za leto 1907.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Prememba pravil.
8. Predavanje o združništvu.
9. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor vsled nezadostnega števila udeležencev ne bil sklepčen, se vrši čez pol ure t. j. ob 1 $\frac{1}{2}$ 4. popoldne v istem prostoru in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki sklepa pri vsakem številu udeležencev.

Načelstvo.

VABILO

na

redni občni zbor

„Oljarske zadruge na Seničici“

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši dne 23. februarja 1908 ob 1/2 5. uri popoldne na Seničici št. 1. s sledečim vsporedom:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje letnega računa za leto 1907.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo

k

OBČNEMU ZBORU

„Hranilnice in posojilnice v Preski,“

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši dne 23. februarja 1908 ob 3. uri v društvenem domu v Preski.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1907.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Odbor.

VABILO

na

X. redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Šturi,“

v nedeljo dne 23. februarja 1908 ob 3. uri popoldne v dvorani „Katoliško - izobraževalnega društva“.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in rač. pregledovalca.
2. Potrjenje računa za leto 1907.
3. Volitev načelstva in rač. pregledovalca.
4. Prečitane revizijskega poročila.
5. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

Hranilnice in posojilnice Višnjigori,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo 1. marca 1908 ob 4. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1907.
3. Prečitane poročila o reviziji izvršeni po „Zadružni zvezi“ v Ljubljani.
4. Sprememba pravil.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Slivnici pri Celju,“

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo dne 23. svečana t. l. ob 1/2 3. uri pop. v Slivnici št. 1.

Dnevni red:

1. Potrjenje računskega zaključka za leto 1907.
2. Volitev načelstva.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

VABILO

k

rednemu občnemu zboru

„Hranilnice in posojilnice na Krki,“

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši dne 23. februarja 1908 ob 3. popoldne v posojilniškem prostoru s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1907.
3. Prečitane poročila o v letu 1907 izvršeni reviziji.
4. Volitve načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi bil ta občni zbor nesklepčen, vrši se na istem prostoru in z istim dnevnim redom drug občni zbor, kateri sklepa veljavno brez ozira na število navzočih članov.

Odbor.

Vabilo

na

izredni občni zbor

Strojne zadruge v Savljah,

ki se bode vršil v torek 18. februarja 1908 ob 6. uri zvečer v hiši Lovrenc Kosa v Savljah št. 5.

Dnevni red:

1. Izvolitev nadzorstva.
2. Potrditev izvrševalnega in opravnega reda.
3. Slučajnosti.

Načelstvo.

VABILO

na

OBČNI ZBOR

Posojilnice na Črni gori pri Ptuj,“

ki se vrši 16. svečana 1908 ob 3. uri popoldne na Gori št. 15 s sledečim vsporedom:

1. Pouk o zadružništvu.
2. Volitev nadzornikov.
3. Sprememba pravil.
4. Prosti nasveti in slučajnosti.

Črna gora, 4. svečana 1908.

Odbor.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

Mlekarske zadruga v Kočah,

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

kateri se vrši dne 23. februarja 1908 ob 1/2 4. uri popoldne v prostorih mlekarne.

Dnevni red:

1. Predavanje o mlekarstvu.
2. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
3. Poročilo načelstva.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Potrjenje računskega zaključka za leto 1907.
6. Volitev enega člana predstojništva.
7. Volitev dveh članov nadzornišva.
8. Čitanje poročila o izvršeni reviziji po „Zad. Zvezi“ Načelstvo.
9. Slučajnosti.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Ljudske posojilnice v Logatcu,“

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

kateri se bode vršil v nedeljo dne 23. svečana 1908 popoldne ob 3. uri v posojilničnih prostorih

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računa za leto 1907.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji in čitanje revizijskega zapisnika.
7. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi člane

Načelstvo.

Opomba: V slučaju da ta občni zbor ob določenej uri ne bi bil sklepčen tedaj se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, na istem mestu, kateri bode sklepal veljavno brez ozira na število udeležencev.

VABILO

na

REDNI OBČNI ZBOR

Hranilnice in posojilnice v Šmartnem pri Kranju,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se vrši dne 23. februarja 1908 ob 3. uri popoldne v Šmartnem št. 2. s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1907.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, vrši se na istem mestu in z istim dnevnim redom čez pol ure drug občni zbor, kateri brezpogojno sklepa. Odbor.

Priporočajo se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Okrajne posojilnice v Mokronogu,“

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

kateri se bode vršil v nedeljo dne 23. svečana 1908 ob 1/2 4 uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računa za leto 1907.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Sprememba pravil.
7. Poročilo o izvršeni reviziji in čitanje revizijskega zapisnika.
8. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi člane

Načelstvo.

Opomba: V slučaju, da ta občni zbor ob določenej uri ne bi bil sklepčen tedaj se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, na istem mestu, kateri bode sklepal veljavno brez ozira na število udeležencev.

VABILO

na

izvanredni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice pri Sv. Mihaelu

poleg Šoštanj,“

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se vrši dne 23. februarja 1908 ob 3. uri popoldne v cerkveni hiši.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Izvolitev nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ob 3. uri bil občni zbor nesklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, ki sklepa veljavno brez ozira na število navzočih članov. Odbor.

Lajca za valiti

jamčeno, da je 90% plodnih, od najvišje odlikovanih pasem, ki so kot čiste vzgojene na velikih odprtih posestvih.

Minorka, črne in bele, Plymouth R., hamburške zlatice, takozvane velike fazanske kokoši, italijanske bele in jerebičje barve, Faverolles à 40 vin.; Vyandotte, srebrne in bele, velike Minorke, črne rdeč. greb. amerik. Novost, italijanke bele rdeč. greb. Novost, italijanke jerebičje barve, rdeč. greb. Novost, Minorke bele, rdeč. greb. Novost, Orpington bele, Brahma svetle à 50 vin. Velike pekingske race, bele à 60 vin. Amerik. veliki bron. purani à 1 K 20 vin. Bisernice srebrno viš. à 40 vin.

Perutninarstvo Smržice, Moravsko. (Smržitz, Mähren) 9—2

OVES „Willkomm“.

Ta težki oves obrodi v vsaki zemlji, je najbolj rodovit in najprej dozori. Zraste visoko in daje prav dobro slamo za krmo, na njivi pa se ne vleže. Ker se ta oves na redko seje, zadostuje 60 kil za en oral. — Podpisano oskrbnništvo pošilja 25 kil za 9 K, 50 kil za 17 K, 100 kil za 32 K z vrečo vred. Uzorce po 5 kil pošilja s pošto franko proti 3 K 20 vin. predplačila. 4—1

Oskrbništvo graščine Golič pri Konjicah (Gonobitz), Štajersko.

Najvišja izraba

najmanjša uporaba moči
najprimernejša cena.
Ceniki brezplačno in poštne
prosto.

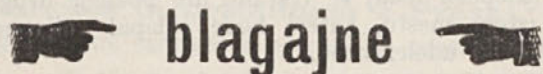
Prekupovalci se sprejmejo.

R. A. LISTER & Co L^{td},
Dunaj II/3.

Sodčki za surovo maslo.
Posnemalniki mleka.
Gnetilec za surovo maslo.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josefs-Quai št. 27.

247 24-3

Za odpravo goršice,

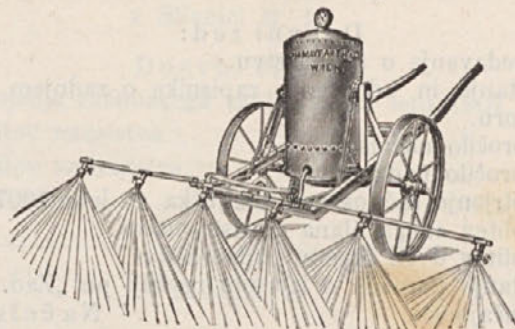
ter peresnih bolezní pri krompirju in repi se z uspehom

uporablja edino le Ph. Mayfarth & drugov

samodelujoča škropilnica „Syphonia“

različne velikosti,

7—1

ki se lahko nosi ali vozi. Dobivajo se še samodelujoče škropilnice za vinograde, sadna drevesa, hmeljne nasade itd. itd. ki se tudi lahko vozijo ali nosijo, ter so delane po preizkušenem načinu:

PH. MAYFARTH & drug.

tovarne za poljedelske stroje, specialna tvornica za vinske stiskalnice, vodovodne stiskalnice in stroje za izkoriščanje sadja.

Dunaj II/1, Taborstrasse 71.

Obširni ilustrovani ceniki zastonj. — Zastopniki in prekupei se iščejo.

Najboljša in najsigurnejša

Stanje vlog 30. aprila 1907:

čez 13 milijonov kron

prilika

za štedenje!

Denarni promet 30. aprila 1907:

čez 19 milijonov kron

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kaknega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 30. aprila 1907: K 13,927.621·90 — Denarni promet v letu 1906: 55,129.024·18

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1907.

249, x—3

Dr. Ivan Susteršič,
predsednik.

Odborniki:

Josip Šiška, kanonik,
podpredsednik.

Fran Povše,
vodja, graščak, deželni odbornik, drž. in dež. poslanec itd.

Anton Belec,
posestnik podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Anton Kobi,
trgovec in pos. na Bregu.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Wildonu

Matija Kolar,
župnik pri D. M. Polju,

Ivan Kregar,
svet. trg. in obrt. zbor. v Ljubljani.

Frančisek Leskovic,
zasebnik in blag. ljud. pos.

Karol Pollak,
tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Ivan Pollak,
tovarnar in pos. v Ljubljani

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku

Izdajatelj: Zadruga zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Svetoslav Premrou, uradni tajnik „Zadruga zveza“. — Tisk Zadruga tiskarne, reg. zad. z om. zav. v Ljubljani.